

Nordsjøkonferansen, Bergen 20.-21. mars 2002

Oppsummering av de viktigste punktene i Ministererklæringen

Ministerne med ansvar for beskyttelse av miljøet i Nordsjøen og representanter for EU-kommisjonen møttes i Bergen 20. og 21. mars 2002 til den 5. Nordsjøkonferansen. Observatører fra relevante NGOer og IGOer var også til stede.

Ministerne vedtok en deklarasjon som omfatter et bredt felt av temaer som har betydning for beskyttelse av Nordsjøen:

- Innføring av en økosystemtilnærming for forvaltning av Nordsjøen,
- beskyttelse av arter og leveområder,
- bærekraftige fiskerier,
- skipsfart,
- petroleumsvirksomhet,
- forurensning fra miljøgifter,
- overgjødning,
- forurensning fra radioaktive stoffer,
- fornybar energi,
- marint søppel og
- arealplanlegging.

Av disse temaene har SFT forvaltningsansvaret for forurensning fra miljøgifter, reduksjon av næringssaltutslipp og utslipp fra petroleumsvirksomhet. Temaene reduksjon av miljøpåvirkning fra skip og forebygging av forurensning fra radioaktive stoffer er også viktige for forurensningssituasjonen. Resultatene for disse temaene er derfor omtalt mer utfyllende enn de øvrige.

Forurensning fra miljøgifter

På forrige Nordsjøkonferanse i 1995 vedtok ministerne det ambisiøse **generasjonsmålet** for miljøgifter, dvs. stans i utslipp av prioriterte miljøgifter innen én generasjon. Dette vedtaket har fått stor betydning ved at EU og OSPAR de siste årene har vedtatt å arbeide mot tilsvarende mål. I Bergendeklarasjonen konkretiserer ministerne flere viktige oppfølgende tiltak for å nå dette målet, bl.a.:

- **Substitusjonsprinsippet**, (prinsippet om substitusjon som en kontinuerlig, aktiv prosess for å erstatte farlige kjemikalier med mindre farlige) skal være et viktig verktøy i arbeidet for å nå generasjonsmålet. Industrien har et særskilt ansvar for å følge opp dette. Formidling av informasjon for å øke forbrukernes miljøbevissthet rundt valg av produkter er blant virkemidlene som nevnes spesielt.
- Reduksjon i bruk av **miljøfarlige stoffer i forbrukerprodukter** skal ha høy prioritet i arbeidet med å ferdigstille EUs nye kjemikaliepolitikk og i utviklingen av EUs integrerte miljøstrategi for produkter (IPP). Produkter med miljøfarlige stoffer kan medføre betydelig diffus forurensning under livsløpet.
- En sterk oppfordring til EU-kommisjonen om å påskynde arbeidet med **ny kjemikaliestrategi**.
- At OSPAR inviteres til å utvikle et system for **evaluering av måloppnåelse** for generasjonsmålet (2020-målet i OSPAR).
- At de nye kriterier og prinsipper som kommer inn i EUs nye kjemikaliestrategi også bør innarbeides i **plantevernmiddeledirektivet** når det i nær framtid skal revideres.

Forurensning fra næringssalter

Ministerne stadfestet forpliktelsen fra tidligere ministerdeklarasjoner til å nå 50%-reduksjonsmålet for nitrogen og forpliktet seg til fullt ut å gjennomføre kravene i EUs nitratdirektiv, avløpsdirektiv og vannrammedirektiv. Dessuten gjentok de forpliktelsen til å nå OSPAR-målet om et sunt marint miljø fritt for eutrofiering innen 2010.

For å nå disse målene forpliktet ministrene seg i første rekke til å sette inn **tiltak i forhold til landbruket** for å redusere næringssaltavrenningen

- i områder der kyst- og marine farvann er- eller kan bli eutrofe eller
- hvor grunnvann inneholder- eller kan inneholde mer enn 50 mg NO₃/l eller
- hvor det ved lavere konsentrasjoner er en klar og langvarig stigende trend

og anmode OSPAR om å fullføre arbeidet med å identifisere problemområder, potensielle problemområder og ikke-problemområder mht. eutrofiering i Nordsjøen i løpet av 2002.

Forurensning fra petroleumsvirksomheten

For å motvirke forurensende utslipp fra offshoreinstallasjoner inviterte ministerne OSPAR til å:

- Fortsette kartleggingen av omfang og effekter av **naturlig forekommende miljøfarlige stoffer i produsert vann**, slik som hormonforstyrrende stoffer, tungmetaller og aromatiske hydrokarboner (inkludert PAH) og utvikle beskrivelser av best tilgjengelig teknologi og beste miljøpraksis (BAT/BEP) for å minimere disse utslippene innen 2006
- Gjennomgå metoder for å redusere **volumet av produsert vann** som slippes ut og/eller **konsentrasjonene av olje og andre miljøfarlige stoffer i produsert vann**, og **vedta egnede tiltak** for å oppnå slike reduksjoner
- Fremme bruken av **oppsamlingsutstyr for flyktige organiske komponenter (VOC)** ved bøyelasting av råolje offshore
- Studere **langtidseffekter av utslippene** fra offshoreinstallasjoner
- Videreutvikle rapporteringskrav og be om **harmonisert rapportering av kjemikalieutslipp** til det marine miljø.

Forurensning fra skipsfart

Ministerne var enige om at:

- Nordsjøland som ikke har ratifisert relevante internasjonale avtaler oppfordres til snarest å gjøre dette og til å samarbeide aktivt for å forbedre implementeringen.
- Nordsjølandene må samarbeide bedre for å forbedre **etterforskning og straffeforfølgning** av de som bryter reglene.
- Nordsjølandene må forhindre økosystemskader som følge av **spredning av fremmede arter med ballastvann** fra skip, arbeide aktivt for å ferdigstille en ny internasjonal konvensjon innen 2003 og bidra til at konvensjonen trer i kraft raskt. Retningslinjene FNs sjøfartsorganisasjon (IMO) har utarbeidet skal om mulig implementeres nasjonalt eller regionalt innen 2004.
- forpliktelsene i IMO-konvensjonen om **bunnstoff på båter** står fast. De ber industrien bli enige om øyeblikkelig stans i markedsføring og bruk av TBT-holdige produkter. Innen 2004 skal landene utvikle en Nordsjøstrategi for ytterligere reduksjon også av andre skadelige bunnstoff.

Forurensning fra radioaktivitet

Skipstransport av radioaktivt materiale og radioaktivt avfall ble vedtatt tatt inn som tema på neste Nordsjøministtermøte om skipsfart og miljø som skal avholdes i Sverige innen 2006. Ministrene oppfordret sterkt stater og operatører som transporterer radioaktivt materiale om å **minimere forurensningsrisikoen ved transportene**.

Flere Nordsjøstater anser at utslippene fra reprosesseringsanleggene, særlig Technetium-utslippene fra Sellafield, må stoppe. UK vil ta disse bekymringene med i vurderingene når de skal avgjøre fremtidige utslippskrav for anlegget. Ministerne oppfordret også de relevante Nordsjøstatene å **vurdere alternative måter å håndtere brukt radioaktivt materiale** på når de nåværende reprosesseringskontraktene går ut.

Øvrige temaer

- For å bevare det biologiske mangfoldet og sikre en bærekraftig utvikling var ministerne enige om å innføre en **økosystemtilnærming** i forvaltningen av Nordsjøen. Økologiske kvalitetsmål som allerede er utviklet skal utprøves som et pilotprosjekt for Nordsjøen. OSPAR inviteres til å vurdere framdriften i 2005.
- Ministerne ble også enige om at innen 2010 skal relevante deler av Nordsjøen utpekes som **marine beskyttede områder** som elementer i et nettverk av slike områder.
- Ut fra de potensielt alvorlige og irreversible effektene **genetisk modifiserte organismer (GMOer)** kan representere hvis de blir sluppet ut i det marine miljø, ble ministerne enige om å gjøre alt som

står i deres makt for å sikre at forsøk med GMOer begrenses til sikre, innesluttete anlegg på land slik at rømming til det marine miljø unngås.

- Ministerne er bekymret over at de fleste kommersielt viktige **fiskebestandene** i Nordsjøen står i fare for redusert reproduksjon pga. overfiske. De understreker derfor behovet for snarest mulig å redusere kapasiteten på fiskeflåten og intensiteten i fiskeriene ned til bærekraftige nivåer.
- Ministerne ønsker utviklingen av teknologi for **fornybar energi**, bl.a. vindenergi i offshore vindmølleparker, velkommen og er enige om å vurdere hvordan potensialet for slike anlegg på en sikker måte kan utnyttes fullt ut. OSPAR og EU inviteres til å utvikle kriterier for å hjelpe myndighetene i å beskytte naturverninteresser og miljøet for øvrig når opprettelse av slike vindmølleparker skal besluttes.
- Ministerne er dessuten enige om å styrke samarbeide vedr. **arealplanlegging** tilknyttet det marine miljø og inviterer OSPAR til å utarbeide bedre ordninger for utveksling mellom Nordsjølandene av nasjonale erfaringer om slik planlegging.

Videre samarbeid

Ministrene var enige om at arbeidet på de fleste områder som har vært omfattet av Nordsjø-deklarasjonene følges aktivt opp av OSPAR og EU og at det derfor ikke er behov for å videreføre Nordsjøkonferansene i den brede form de har hatt til nå.

Det ble imidlertid vedtatt at Sverige senest i 2006 skal arrangere en Ministerkonferanse som skal omhandle **miljøeffekter av skipsfart og miljøeffekter av fiskerier**.

Det skal opprettes et **nettverk av påtalemyndigheter og etterforskere** for å bedre håndhevelsen av internasjonale avtaler vedr. forurensning fra skip. Denne gruppa skal for første gang møtes i slutten av 2002 under svensk ledelse og med bistand av OSPAR-sekretariatet.

For å sikre oppfyllelse av forpliktelsene fra Nordsjødeklarasjonene inviteres OSPAR og EU til å legge til rette for en **periodisk oppfølging**.

Mer informasjon:

- Miljøverndepartementets nettsider om Nordsjøkonferansen (på engelsk):
<http://www.dep.no/md/nsc/>

Kontaktperson i SFT:

- Prosjektleder Erik Høygaard, telefon: 22 57 34 82